

1

ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของ วิลเลียมส์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย The Effect of Art Activities According to Williams' Model on Creative Thinking of Kindergarten Students

กิตติยา แก้วเอี่ยม *

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มณีวัลย์ สมศักดิ์ **

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิวัฒน์พร สติชัยภาคีกุล ***

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ 2) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน และ 3) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์กับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนวัดบุญจาริการาม ตำบลบ่อผุด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 50 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม หลังจากนั้นจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ 2) แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน และ 3) แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพของทอร์เรนซ์ แบบ ก. ใช้แบบแผนการทดลองแบบ randomized-control group pretest-posttest design และวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที (t-test)

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน

** ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

*** กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์สูงกว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์, แนวคิดของวิลเลียมส์, ความคิดสร้างสรรค์เด็กปฐมวัย

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to compare the creative thinking of kindergarten students before and after teaching by using the art activities according to Williams' model; 2) to compare the creative thinking of kindergarten students before and after teaching by using the art activities according to conventional approach; and 3) to compare the creative thinking of kindergarten students after teaching by using the art activities according to Williams' model and the art activities according to conventional approach. The sample consisted of fifty (50) first year kindergarten students of Watboondharikkaram School, Tombon Bo Phut, Amphoe Ko Samui, Suratthani Province under Suratthani Educational Service Area Office 1, in second semester of academic year 2008. The target group was divided into 2 groups: experimental and control groups. The research instruments used were: 1) the art activities according to Williams' model plans; 2) the art activities according to conventional approach plans and 3) Torrance test of creative thinking figural form A. The collected data were analyzed into mean and standard deviation. The t-test was utilized for comparison purposes.

The findings were:

1. The creative thinking of the kindergarten students after they had been taught by using the art activities according to Williams' model plans was significantly higher than before at the level of .01
2. The creative thinking of the kindergarten students after they had been taught by using the art activities according to conventional approach plans was significantly higher than before at the level of .01
3. The creative thinking of kindergarten students who had been taught by using the art activities according to Williams' model plans was significantly higher than the ones who had been taught by using the art activities according to conventional approach plans at the level of .01.

Keywords: Art Activities, William's Model, Creative Thinking, Kindergarten student

บทนำ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา โดยบูรณาการการเรียนรู้ผ่านการเล่น ให้เด็กมีทักษะในการแสวงหาความรู้ มีความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา รวมทั้งมีจินตนาการและมีความคิดสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548, หน้า 8-9) สำหรับความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางการใช้สมองและเป็นความต้องการสูงสุดของมนุษย์ เป็นทักษะที่ควรอยู่ในบุคคลทุกคนและสามารถที่จะพัฒนาให้สูงขึ้นได้ในตัวบุคคลทุกคน โดยอาศัยการเรียนรู้และการจัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวย ถ้าได้ฝึกบ่อยๆ ความคิดสร้างสรรค์จะดีขึ้น เกลล์ (Gale, 1988, pp. 24 ; อ้างถึงใน อารี พันธุ์ฉิม, 2544, หน้า 1) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทำได้โดยการสอน การฝึกฝน และการปฏิบัติที่ถูกต้อง หากเด็กได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กตั้งแต่เขาวัย ได้เท่าใดยิ่งจะเป็นผลดีเท่านั้น เพราะสิ่งแวดล้อมในระยะเริ่มต้นของชีวิตมีความหมายอย่างยิ่งต่อพัฒนาการทางสติปัญญา

การจัดการศึกษาในปัจจุบันต่างมุ่งเน้นแต่เนื้อหาวิชาการสอนที่ไม่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย อึดอัด ความคิดสร้างสรรค์ถดถอย ทำให้สมองของเด็กไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร มีผลให้อัจฉริยภาพที่มีอยู่ในตัวเด็กของตามธรรมชาติถูกทำลายลงด้วยดังผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ปี 2548 จากสถานศึกษาจำนวน 17,526 แห่ง พบว่ามาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์อยู่ในระดับปรับปรุงหรือคิดเป็น ร้อยละ 88.9 มีสถานศึกษาเพียงร้อยละ 11.1 ที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี (มีผู้เรียนร้อยละ 75 ขึ้นไป) มาตรฐานที่ 4 จึงเป็นมาตรฐานที่มีผลการประเมินต่ำที่สุดจากมาตรฐานทั้งหมด 14 มาตรฐาน โดยภาพรวมของการจัดการศึกษา ผู้เรียนมีความสามารถในการ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์และ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์บรรลุผลน้อยมาก และผลการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนในเครือข่าย สมุย 2 อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2550 จากสถานศึกษาจำนวน 9 แห่ง พบว่ามาตรฐานด้านคุณภาพเด็ก มาตรฐานที่ 4 คือ เด็กสามารถคิดรวบยอด คิดแก้ปัญหาและคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยู่ในระดับพอใช้ จำนวน 7 แห่งหรือคิดเป็นร้อยละ 77.77 มาตรฐานที่ 4 คือ เด็กสามารถคิดรวบยอด คิดแก้ปัญหาและคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยู่ในระดับพอใช้ จำนวน 7 แห่งหรือคิดเป็นร้อยละ 77.73 มาตรฐานที่ 4 จึงเป็นมาตรฐานที่มีผลการประเมินต่ำที่สุดจากมาตรฐานทั้งหมด 8 มาตรฐาน

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางการใช้สมองในระดับสูงสุดของมนุษย์ สามารถพัฒนาและส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นได้ การพัฒนาศักยภาพความสามารถทางด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้เป็นผู้สร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ สามารถคิดได้อย่างหลากหลาย คิดได้อย่างคล่องแคล่ว และแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ที่กำหนดขึ้นได้ รวมทั้งเป็นเด็กช่างสังเกต ช่างซักถาม สนใจสิ่งแปลกใหม่ และสามารถจดจำสิ่งต่างๆ ได้ดี (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา, 2545, หน้า 5) หลักสำคัญของกิจกรรมเหล่านี้คือ การเปิดโอกาสให้เด็กฯ ได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเสรี ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้จินตนาการอย่างเสรีและอิสระจากความเหมือนจริง โดยเฉพาะกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถจัดได้หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับลูก้า (Luca n.d. ; อ้างถึงใน จันทน์ นุญกลาง, 2549, หน้า 33) ที่กล่าวว่าผู้สอนจะต้องมองเห็นความสำคัญของศิลปะว่าไม่เป็นเพียงแบบฝึกหัดทางความคิดสร้างสรรค์เท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิดกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย ดังนั้นศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยจึงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย เป็นการแสดงออกถึงความสนใจความต้องการและประสบการณ์เดิมของเด็กๆ ได้แสดงออกผ่านงานศิลปะ ซึ่งส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์อย่างเสรี มีความกล้าคิดกล้าทำ มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบ รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นรวมทั้งการมีจิตใจที่อ่อนโยน

แฟรงค์ วิลเลียมส์ (Frank Williams n.d. ; อ้างถึงใน ภทรตรา พันธุ์สีดา, 2545, หน้า 27) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เรียกว่า Williams Cube CAI Model ขึ้น เป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกในด้านวิถีของความคิดสร้างสรรค์ โดยวิลเลียมส์ได้เสนอแนวคิด เทคนิค วิธีการสอนและการจัดกิจกรรมไว้ 18 กิจกรรมรูปแบบการจัดกิจกรรมที่วิลเลียมส์พัฒนาขึ้น มีความหลากหลายมาก และหลายกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยตรง เช่น กิจกรรมที่ 5 การใช้คำถามช่วยๆ และกระตุ้นให้ตอบ 6) การเปลี่ยนแปลง 8) การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 18) ทักษะการมองภาพในมิติต่างๆ ที่แปลกใหม่

จากสภาพปัญหาและแนวคิดของ วิลเลียมส์ดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนมีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของ วิลเลียมส์กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนมีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เพื่อที่จะนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเป็นแนวทางในการส่งเสริมไม่ให้ผู้สอนยึดติดกับรูปแบบการสอนใดรูปแบบหนึ่งและสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์กับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้คือ เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 กลุ่มเครื่องข่ายสมุย 2 อำเภอเกาะสมุย จังหวัด สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 9 โรงเรียน 14 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งหมด 407 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนวัดบุญจาริการาม ตำบลบ่อผุด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 50 คน โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม หลังจากนั้นจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์และการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน ดังนี้

1. เก็บข้อมูลโดยการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทำกิจกรรมทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์และเก็บคะแนนก่อนการทดลอง (pretest)
2. ดำเนินการทดลองโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ และการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนด้วยตนเอง ใช้เวลาทำกิจกรรมกลุ่มละ 12 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวม 24 ครั้ง 24 ชั่วโมง สำหรับกลุ่มทดลองแบ่งช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมสลับกับกลุ่มควบคุม โดยแบ่งเป็นภาคเช้า เวลา 09.00-10.00 น. และภาคบ่าย เวลา 13.00-14.00 น.
3. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลความคิดสร้างสรรค์หลังการทำกิจกรรมโดยการทดสอบทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ชุดเดิมที่ทดสอบก่อนทดลองและเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (posttest) ตามเกณฑ์การให้คะแนน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์
2. แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน
3. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพของทอร์เรนซ์ แบบ ก.

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์กับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน สามารถสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ พบว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยทั้งในภาพรวมและรายด้านหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรมต่างๆ โดยมีจุดประสงค์เพื่อฝึกให้เด็กคิดหาคำตอบให้ได้จำนวนมาก มีความคล่องแคล่วในการคิด คิดได้หลายแง่มุมและแปลกใหม่ มีความคิดริเริ่มและมีรายละเอียดในการคิดที่ซับซ้อนมากขึ้นหรือมีความคิดละเอียดลออวิลเลียมส์ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนให้แสดงออกทางความคิดแบบอนกนัย คือการคิด

คล่องแคล่ว การคิดริเริ่ม การคิดยืดหยุ่นและการคิดละเอียดลออ ประกอบด้วยเทคนิควิธีการสอนที่แตกต่างกันไปหลายกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยเลือกมาปรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 4 กิจกรรมได้แก่

1.1 การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้คำถามปลายเปิดที่ไม่มีคำตอบตายตัว ทำให้เด็กสามารถตอบได้หลากหลาย โดยไม่ต้องกลัวว่าจะตอบผิดและเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ทำให้เด็กกระตือรือร้น มีความสนใจ รวมถึงกล้าแสดงความคิดเห็น พร้อมหาเหตุผลที่แปลกๆ มาใช้ในการตอบคำถาม ซึ่งหลังจากจัดกิจกรรมนี้พบว่าเด็กปฐมวัยกล้าแสดงออกทางความคิด ร่วมแสดงความคิดเห็นมากขึ้น โดยไม่ต้องกลัวว่าจะตอบผิด ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ได้รวดเร็วขึ้น สามารถคิดได้รวดเร็วขึ้นว่าจะสร้างผลงานอะไรออกมา

1.2 การเปลี่ยนแปลง เป็นการฝึกให้คิดถึงการเปลี่ยนแปลง ดัดแปลง การปรับปรุงสิ่งต่างๆ ที่คงสภาพมาเป็นเวลานานให้เป็นไปในรูปแบบอื่นๆ และเปิดโอกาสให้เปลี่ยนแปลงด้วยวิธีการต่างๆ อย่างอิสระ ในการวิจัยครั้งนี้กิจกรรมที่จัด เช่น กิจกรรมการประดิษฐ์ตุ๊กตาหมีโดยใช้ผักกาดก้านชนิดต่างๆ มาสร้างสรรค์ผลงานเป็นตุ๊กตาหมีขึ้นมาซึ่งในกิจกรรมนี้เด็กจะมีความคิดริเริ่มได้ดีมาก จากการสังเกตการทำกิจกรรมเด็กปฐมวัยสามารถแตกความคิดจากของเดิมไปสู่ความคิดแปลกใหม่ที่ไม่ซ้ำซ้อนกับของเดิม มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าลองที่จะทำขึ้นมา ถึงแม้ว่าเด็กบางคนจะทำออกมาไม่สวย แต่สิ่งที่เด็กบอกออกมาหรืออธิบายให้ฟังว่าสิ่งที่ทำนั้นคืออะไรหรือเด็กกำลังคิดอะไรอยู่

1.3 การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม เป็นการฝึกให้เด็กปฐมวัยรู้จักสร้างสิ่งใหม่ๆ กฎเกณฑ์ใหม่ๆ ความคิดใหม่ โดยอาศัยโครงสร้างเดิมหรือกฎเกณฑ์เดิมที่เคยมีอยู่ แต่พยายามคิดพลิกแพลงให้แตกต่างไปจากเดิม ในการวิจัยครั้งนี้กิจกรรมที่จัด เช่น กิจกรรมวาดภาพก้นอะอะเป็นการวาดภาพต่อเติมจากภาพที่วาดไม่เสร็จ โดยให้เด็กวาดภาพต่อเติมจากภาพที่ผู้สอนกำหนดให้ ซึ่งกิจกรรมนี้เด็กจะต้องคิดว่าจะทำให้ภาพนั้นสมบูรณ์ได้อย่างไร ทำให้เด็กเกิดจินตนาการ ทำทนายให้อายกลองทำให้เสร็จเป็นรูปร่างด้วยความคิดที่เป็นอิสระและมีความพอใจในผลงาน ซึ่งเป็นการเริ่มต้นในการคิดและยอมรับความแตกต่างจากเพื่อนคนอื่น สร้างเสริมให้เด็กเกิดความมั่นใจกล้าคิดในสิ่งที่แปลกๆ ใหม่ๆ นำไปสู่การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ต่อไป

1.4 ทักษะการมองภาพในมิติต่างๆ ที่แปลกใหม่ เป็นการฝึกให้แสดงความรู้สึกนึกคิดจากการมองภาพในแง่มุมแปลกๆ ใหม่ๆ ไม่ซ้ำของเดิม ในการวิจัยครั้งนี้กิจกรรมที่จัด เช่น กิจกรรมเมื่อฉันอายุ 20 ปี ฉันจะเป็นอย่างไร เป็นการวาดภาพตัวเองในอนาคต ทำให้เด็กเกิดจินตนาการในวาดภาพ เกิดความท้าทาย ชั่วอายุอยากทำ มีความกระตือรือร้น สนุกสนาน เพลิดเพลิน และภาพที่ออกมาเน้นแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของรายละเอียดที่ประกอบขึ้นเป็นภาพสิ่งนั้น

จากการสังเกตพฤติกรรมเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ทั้ง 4 กิจกรรมในภาพรวมนั้น ผู้วิจัยพบว่าเด็กใช้เวลาในการคิดเร็วขึ้นและมีปริมาณความคิดที่เพิ่มขึ้น โดยมีความคิดคล่องแคล่วมากขึ้น มีความคิดที่แปลกใหม่ไม่เลียนแบบความคิดของผู้อื่น กล้าแสดงออกทางความคิด และมีความคิดถึงรายละเอียดอื่นๆ ของสิ่งนั้น ได้มากกว่าก่อนที่จะได้รับการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ เกลล์ (Gale, 1988 ; อ้างถึงใน วรณา กรัสมพรหม, 2546, หน้า 15) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวคนทุกคน และสามารถส่งเสริมคุณลักษณะนี้ให้พัฒนาสูงขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับอารี พันธุ์มณี (2544, หน้า 24) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่อยู่ในตัวคนทุกคนสามารถทำให้สูงขึ้นได้ โดยอาศัยการเรียนรู้ แต่ถ้าขาดโอกาสฝึกฝนจะค่อยๆ หายไปทีละน้อย และถ้าฝึกบ่อยๆ จะมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น การเล่นหรือการทำกิจกรรมที่ใช้จินตนาการหรือกิจกรรมที่เพื่อฝันอาจมีส่วนสำคัญในการนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ต่อไป ดังนั้นเมื่อเด็กได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของ วิลเลียมส์ ทำให้ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. จากการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน พบว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยทั้งในภาพรวมและรายด้านหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนได้ยึดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นแกนและจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่กำหนดไว้ในแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน โดยมีกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมคือกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรีหรือกิจกรรมเล่นตามมุม กิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรมเกมการศึกษา โดยการจัดกิจกรรมดังกล่าวทำให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่หลากหลาย จะช่วยทำให้เกิดจินตนาการ เกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และทำให้ความคิดสร้างสรรค์ได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้น

3. จากการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์กับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน พบว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยทั้งในภาพรวมและรายด้านที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์สูงกว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไป

ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของ วิลเลียมส์เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นได้ ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์ที่ผู้วิจัยจัดขึ้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิด เทคนิคของวิลเลียมส์ โดยมี 4 กิจกรรมดังนี้คือ 1) กิจกรรมการใช้คำถามช่วยกระตุ้นให้ตอบ, 2) กิจกรรมการเปลี่ยนแปลง, 3) กิจกรรมการสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม และ 4) กิจกรรมการพัฒนาทักษะในการจินตนาการมองเห็นภาพในมิติที่แปลกใหม่ ซึ่งทั้ง 4 กิจกรรมนี้ผู้วิจัยได้จัดสอนสอดแทรกในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ครั้งละ 1 กิจกรรม กิจกรรมละ 3 ครั้ง โดยใช้วิธีการสร้างผลงานศิลปะสร้างสรรค์วิธีเดียว เมื่อเด็กทำกิจกรรมเสร็จแล้วผู้วิจัยได้ให้เด็กนำเสนอผลงานและสรุปสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรม โดยการเสนอขึ้นคอน ส่วนประกอบ และแนวคิดในการทำกิจกรรม ส่วนกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนนั้น ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน ซึ่งแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนได้กำหนดวิธีการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยกิจกรรมที่จัดในแต่ละครั้ง จัดครั้งละ 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมวาดภาพด้วยสีเทียน 2) กิจกรรมปั้นดินน้ำมัน/แป้งโด 3) กิจกรรมประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ตามหน่วยการเรียนรู้ และ 4) กิจกรรมฉีกปะติด/พิมพ์ภาพ/หยดสี/กลิ้งสี ซึ่งทั้ง 4 กิจกรรมนี้ ได้ให้เด็กเลือกทำกิจกรรมตามอิสระ 2 กิจกรรม และกิจกรรมบังคับ 2 กิจกรรม โดยในแต่ละวันเด็กต้องทำกิจกรรมอย่างน้อย 2 กิจกรรมหรือต้องได้ผลงานออกมา วันละ 2 ชิ้นงาน ซึ่งการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ทั้ง 2 กลุ่มนี้ มีวิธีการสอนที่แตกต่างกัน จึงทำให้ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันไปด้วย เพราะการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์จัดกิจกรรมครั้งละ 1 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมช่วยกระตุ้นให้เด็กได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้สูงขึ้น โดยกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความคิด เปิดโอกาสให้เด็กได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สนทนาพูดคุยในเรื่องเดียวกัน ผู้สอนก็ได้สอน/สาธิตในเรื่องเดียว จึงทำให้เด็กไม่สับสนและสามารถทำกิจกรรมนั้นได้อย่างเต็มที่ และการให้แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นทางการทำให้เด็กไม่เกือหน้าขี เรียนสนุก สนใจต่อการทำกิจกรรม และร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ เมื่อเด็กได้รับการกระตุ้นให้คิดอย่างสร้างสรรค์ก็จะสามารถแสดงความคิดจินตนาการต่างๆ ออกมาเป็นผลงานได้อย่างสร้างสรรค์และเกิดผลในเชิงบวกต่อเด็กในแง่ของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางความคิดสร้างสรรค์ทั้งด้านสติปัญญาคือความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่มและความคิดละเอียดลออ และด้านจิตใจหรือความรู้สึกที่อยากทำหรืออยากเห็น กล้าเสี่ยงที่จะทำผลงานที่แปลกใหม่ และมีจินตนาการที่แปลกใหม่ สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น และจินตนาการออกมาเป็นผลงานทางศิลปะของตนเองได้อย่างสร้างสรรค์ และเห็นคุณค่าของผลงานนั้นด้วยความภาคภูมิใจ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิด

ของวิลเลียมส์ ทำให้เด็กมีความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่มและความคิดละเอียดลออสูงกว่า การได้รับการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรครา พันธุ์สีดา (2545, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดของวิลเลียมส์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมตามแนวคิดของวิลเลียมส์มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกกิจกรรมตามแนวคิดของวิลเลียมส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของวิลเลียมส์สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้นได้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรนำรูปแบบการสอนนี้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.2 ก่อนที่ครูผู้สอนจะนำแนวคิด เทคนิคและวิธีการสอนตามแนวคิดของวิลเลียมส์ไปใช้ควรจะศึกษาแนวคิด วิธีการสอนให้เข้าใจก่อน เพื่อที่จะได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็ก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาถึงผลของการนำแนวคิด เทคนิคของวิลเลียมส์ไปใช้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์กับนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ รวมถึงการนำไปใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายในวิชาอื่นๆ หรือเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้แนวคิดของวิลเลียมส์กับวิธีการสอนรูปแบบอื่นๆ เช่น การสอนแบบโครงการ ทฤษฎีทฤษฎีปัญหา สดรอรีไลน์ เป็นต้น

2.2 ศึกษาถึงผลของการจัดกิจกรรมที่ใช้เทคนิค แนวคิดและวิธีการสอนของวิลเลียมส์ที่มีต่อตัวแปรตามด้านอื่นๆ เช่น ความกล้าแสดงออก การตั้งและตอบคำถาม เป็นต้น

2.3 ควรทดสอบใช้เทคนิคอื่นตามแนวคิดของวิลเลียมส์ที่ยังไม่ได้ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มาพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เช่น การพิจารณาลักษณะ การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี). กรุงเทพฯ: กุศลภาลาดพร้าว.
- จันทร์ นุญถ์ถัง. (2549). การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบร่วมมือกับแบบปกติ. ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2545). ความคิดสร้างสรรค์ พรสวรรค์ที่พัฒนาได้. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรตรา พันธุ์สีดา. (2545). ผลของการฝึกกิจกรรมตามแนวคิดของวิลเลียมส์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 – โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณ กรัศพรหม. (2546). การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ. กรุงเทพฯ : ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารี พันธุ์มณี. (2544). คิดอย่างสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ดันฮ้อแกรมมี.